

TÜRK HALK ÇALGILARI - 3 - KUMUL GİCEK

Murat KARABULUT

Kumul Giceği,¹ Türkistan sınırları içerisinde bulunan Kumul Vilayetine ait eski bir yaylı çalgıdır. Takriben 15. yy sonlarına doğru Kaçkar ve Turfan yöresinin yaylı çalgılarının etkisinde kalarak Kumul Giceği ortaya çıkmıştır.

Kumul Giceği, Azerbaycan, Türkmenistan, İran ve Türkiye'de kullanılan kemaneye (kemençe, kemane) benzemekle beraber bu çalgılardan bir çok yönden farklıdır (Şekil, tel özellikleri bakımından).

Kumul Vilayetinin önemli çalgısı olan bu çalgı özellikle geleneksel müziklerin icralarında mutlaka kullanılması gerekir. Çünkü bu çalgı ile Kumul makamları çok güzel çalınmaktadır.

Çalgının sapı dut ağacından yapılmaktadır. Gövdesi metal veya ağaçtır. Göğsü at, dağ keçisi, oğlak derisinden

dir (bu hayvanların karın derisi). Gövdenin arkası kapatılır. Sazın iki ana teli vardır. Bu teler ipek veya çeliktir (misina da olabilir). Ayrıca 6 veya 7 kadar da rezonans teli bulunabilir. İki ana tel eşğin sağ tarafına bağlanır. Çalgı yapı bakımından küçük veya büyük olabilir. Çalgının ölçüleri şekilde verilmiştir².

Kumul Giceğinin bir çalma metodu vardır. Sesin yüksekliği çalınan yere göre ayarlanabilmektedir. Genellikle eğlence ve gösterilerde aranan bir çalgıdır.

1. Werwererzu Yuegi; Uygur Halk Çalgıları Kitabı Çince'den Çeviren: Mahmut Filiz (Bilgiler bu kaynaktan alınmıştır).
2. Şekil; Emine Kırıcı tarafından çizilmiştir.

